

Lebó Ferenc ünnepi beszéde (2006. november 17.)

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Vendégek!

A képzeletből nem születik semmi.

A valóságból sem születik semmi.

A valóság és a képzelet találkozásából születhet, ha e találkozásból konfliktus keletkezik. Márpedig ez elkerülhetetlen, mert a képzelet szárnyakon száguld, a valóságot pedig terhekkal megrakottan éljük nap, mint nap.

Ebben az őrlődésben az élmény drámaivá sűrűsödve feszültséggé válik – ez a feszültség, ez az indulat már cselekvőképes – és ha anyaghoz nyúl, ki tudja fejezni az élményt, vagyis művet hoz létre. Az indulat hőfoka határozza meg a mű karakterét, arculatát.

Ez a folyamat misztérium, mint minden olyan átalakulás, ami az anyagot szellemivé formálja át. Ebbe a folyamatba időnként kívülállókat is bevon, és hatása jó esetben nem alkalmi, hanem időtlen is lehet.

Borsos Miklós mesternek, egy kiállítás kapcsán írt gondolattöredékét éreztem ide illőnek, s osztottam meg Önökkel.

Mi, most, és itt egy anyagokból létrehozott épület-dobozban tartózkodunk, ahol naponta szellemi tevékenység, szellemi munka folyik.

Az épület és környezete, az építészet és a társművészetek adhatnak-e, sugallhatnak-e szellemiséget? Ha körülnézünk, s ha az előzőekben megfogalmazottakra gondolunk, a válaszuk mindenképpen igen.

A hétköznapiakon itt folyó és nem minden pillanatban lélekmelengető munkát teszi emberibbé s ugyanakkor emelkedetté az anyagban megjelenő szellemi alkotás, mely körülvesz bennünket.

Én az épület előtt álló Justícia szobor, és néhány érem „elkövetője” vagyok, Pár szóban ezekről is. Az érem az tulajdonképpen egy tenyérben elférő kicsiny fémdarab. De a szellem kis helyen is elfér, és néha, mintha jobban is érezné magát ott, mint óriási monumentumok harsogása vagy üres fecsegése közepette. A lehetőség legalábbis adott, az apró felületen is.

Justíciáról.... Justicia, vagy görög megfelelője Témisz, a titaniszok egyike, Urános és Guia lánya, a törvény és az isteni rend védnöke. Évezredek óta mérleggel és karddal a kezében ábrázolták.

A domborműves és a síkon; festményen vagy grafikában történő ábrázolásoknál Justicia szemét időnként kendő fedti.

Most néhány szó az allegória – a szobor, és az épület kapcsolatáról.

Érdekes megfigyelni, hogy nyelvünkben az oszlopoknak van feje, lába, törzse, sőt nyaka is. Bizonyos oszlopok oszlopszéken állnak, vagy ülnek. Sőt az épületeknek is van lába – lábazata, öv és fő párkánya –. Már az antikvitásban is vallották, hogy mindenek léptéke az ember. S hogy ez mennyire így van, az imént emlegetett oszlopokat, oszloprendeket (melyeknek fejük, lábuk, törzsük van) emberi figurával, ábrázolással cserélhetjük fel. Gondoljunk csak a Karitídák csarnokára az athéni Alkropoliszon, vagy épületeink Atlasz szobraira.

Justícia ábrázolása itt az épület előtt önálló szobor, de egy épített környezetnek is a része. Talapzatának arányai, méretei az épület pilléreit idézik. De maga a szobor is oszlopszerű; tartása, ruházatának redőzete felidézi a klasszikus oszloprendek fényelosztó vájatait, az úgynevezett kammelúrákat.

A Justícia szoborral kapcsolatban felmerülhet még egy kérdés, melyet részben már érintettem.

- Miért nincs bekötve Justícia szeme?

A kendő nélküli ábrázolás többségére utaló analógiákon túl, erre a következő választ adom:

- Justicia szemét nem kell bekötni, anélkül is tud igazságosan és részrehajlás nélkül ítélni.

Köszönöm a figyelmüket